

OBSAH

ÚVODEM	9
--------	---

SVĚDKOVĚ MINULOSTI	11
--------------------	----

Prameny o husitství. – Jejich edice, zvláště vydavatelské dílo Františka Palackého. – Studium a vydávání literatury Husovy a husitské doby. – Věrohodnost různých druhů pramenů. – Úřední zápisy. – Manifesty. – Kroniky; jejich tendenční motivy. – Traktáty a postily jako historický pramen. – Historické zprávy v básnických skladbách a satirách. – Zprávy, které nebyly určeny pro veřejnost; korespondence a deníky. – Hlavní směry a osobnosti v bádání o husitství.

ČLOVĚK VE SVĚTĚ STŘEDOVĚKU	34
----------------------------	----

Omezení člověka přírodou, geografickým prostorem, stavovským zařazením, autoritativní jednotou víry. – Církev stíhá odchylky od věrouky; kacířství, inkvizice a církevní tresty. – Zlořády v církvi a jejich kritika. – Náznaky změn a převratů.

MORFOLOGIE SPOLEČNOSTI	43
------------------------	----

Čechy Karla IV. a jejich mezinárodní postavení. – Skryté sociální napětí. – Stav rozvrácené církve. – Kněžstvo, kláštery a církevní jmění. – Šlechta. – Města a jejich obyvatelstvo. – Venkovští poddaní a zhoršování jejich situace. – Růst násilnosti v zemi. – Místo pražské univerzity při vzniku husitského učení. – Pokles královské moci a vzplanutí revolučních bojů.

CESTAMI REVOLUCE	59
------------------	----

Koalice husitských sil. – Rozchvácení církevních statků. – Manévrování šlechty. – Ekonomické problémy měst, konfiskace majetku katolických měšťanů. – Ceny nemovitostí. – Tábor a složení jeho obyvatelstva. – Sedláci na Táboře, přechod k měšťským formám života. – „Holdy“. – Zeměpisné rozvržení sil; katolické pozice v zemi. – Měna. – Hospodářská blokáda Čech. – Ekonomické důsledky války; rozsah škod. – Národnostní poměry a růst převahy Čechů; internacionální stránka husitství. – Přísnost morálních zásad, odmítání „hříšných“ obyčejů. – Poměr mezi mužem a ženou; zákaz prostitute. – Uplatnění žen ve společnosti. – Dítě v husitství.

ROZPAD DUCHOVNÍHO MONOPOLU	79
----------------------------	----

Středověká učená literatura; názor na tvůrčí původnost; systém uznávaných autorit. – Scholastická metoda; husitství opouští půdu scholastiky.

Přijímání pod obojí. – Zdroje husitských nauk, Viklef, lidové sekty, zvláště valdenství. – Tábor, chiliasmus a pikartství. – Rozpory mezi husitskými směry; role univerzitních mistrů. – Čtyři artikuly pražské; jejich rozličné interpretace. – „Soudce chebský“. – Ideový svět husitství podlamuje duchovní monopol církve.

IDEA SPRAVEDLNOSTI A PRÁVA 99

Právní systém církevní a státní. – „Učena práva“. – Právo kanonické. – Kritiky církevního systému právního.

Právo českého státu a jeho stavovské členění. – Husitské útoky proti feudálnímu právnímu řádu. – Zákon boží jako nejvyšší norma morální i právní. – Stát a panovník; odmítání krále Zikmunda. – Monarchie či republika? – Hledání panovníka v Polsku a na Litvě. – Hegemonie Prahy v počátcích revoluce. – Ústavní povaha čtyř pražských artikulů. – Sněmy husitské doby. – Posuny ve stavovském členění. – Záruky obchodu půdou. – Manželské právo. – Trestní právo; trest smrti.

NOVÁ KULTURA 120

Obrazoborectví a jeho smysl. – Poměr ke knize a literární tvorba. – Pronikání češtiny do literatury. – Husova Česká ortografie. – České básnictví. – Pronikání češtiny do úředních písemností. – Lidový zpěv. – Kultura v době pohusitské.

VE VÍRECH EVROPSKÉ POLITIKY 129

Husitství jako mezinárodní činitel. – Myšlenkové zdroje husitství. – Papež Martin V. – Protihusitská propaganda. – Husitská agitace a manifesty v cizině. – Čtyři pražské artikuly předmětem jednání. – Polská a litevská kandidatura na český trůn. – Vztahy ke králi Zikmundovi. – Pokusy o kontakty s Benátkami. – Diplomatičtí zástupci husitských Čech; mistři pražské univerzity v diplomatických misích. – Ideové pronikání husitství a jeho význam pro reformaci. – Valdenské naděje na husitskou pomoc. – Přivrženci husitství v cizině. – Kulturní podněty pro maďarskou a rumunskou literaturu.

KTOŽ JSÚ BOŽÍ BOJOVNÍCI 146

Válka permanentním zjevem středověké politiky. – Otázka dovolené a spravedlivé války. – Husitské válečnictví a zdroje jeho síly. – Taktická převaha. – Vozová hradba. – Dělostřelectvo. – Pěchota. – Počty vojsk, vlastnosti a kázeň vojsk. – Rychlost pochodů. – Morální převaha husitského vojska. – Výpravy do zahraničí. – Konflikty mezi husitskými stranami. – Polní vojska a jejich rozbití u Lipan. – Nedostatečné využití vojenských vítězství v politice. – Husitské mírové úsilí.

LIPANY 166

Vrchol husitské moci po bitvě u Domažlic. – Smírné nabídky koncilu. – Jednání s poselstvem koncilu a dohoda o „soudci chebském“. – České poselstvo v Basileji a jeho odpůrci; disputace o čtyřech člancích pražských. – Přesun jednání do Prahy. – Tajné dohody koncilu s husitskou šlechtou a univerzitními mistry.

Obležení Plzně. – Úsilí koncilu o roztržku mezi husitskými stranami. – Role Jana Palomara. – Dohoda o kompakтата. – Neshody v bratrstvech před Plzní; nedobrý stav polních vojsk. – Míse Palomarova. – Panská koalice proti polním vojskům. – Mobilizace panských sil; dobytí Nového Města pražského. – Prokop Holý naposledy v čele vojsk. – Bitva u Lipan a její důsledky.

HUSITSTVÍ NEKONČÍ U LIPAN 186

Husitství po Lipanech. – Zánik tábořského hnutí; rozpad konzervativní pravice. – Husitská revoluce vítězná či poražená? – Změny ve stavovském členění; zisky různých stavů. – „Dvoji lid“.

Husitské tradice. – Příští život husitství. – Boj o husitství v dějinách je bojem o sebeuvědomění každé příští doby. – Husitství v našich dějinách. – Úcta k husitskému dědictví.

CHRONOLOGICKÝ PŘEHLED HLAVNÍCH UDÁLOSTÍ	200
VÝKLAD NĚKTERÝCH POJMŮ	228
KDO JE KDO V HUSITSTVÍ	235
PRAMENY A LITERATURA	243
NA ZÁVĚR	261
POZNÁMKY K VYOBRAZENÍ	263